

РОЛЬ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ США У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛІДЕРСТВА

МИКОЛА ТРОФИМЕНКО

кандидат політичних наук, доцент,
проректор з міжнародних зв'язків
Маріупольського державного університету

Анотація. У роботі розглядаються тенденції, закономірності розвитку сучасного світу, робиться прогноз подальшого розвитку міжнародних відносин, ролі дипломатичної служби і дипломатів в діяльності держав, інших акторів міжнародних відносин. Зазначається, що Сполучені Штати Америки після розпаду СРСР зберігають лідерство, хоча вже й не абсолютне, у всіх сферах життєдіяльності сучасної держави. Аналізується структура та особливості діяльності дипломатичної служби США в рамках здійснення публічної дипломатії, яка є однією з найбільш професійних, сучасних, ефективних та забезпечує глобальне лідерство США у світі.

Ключові слова: публічна дипломатія, цифрова дипломатія, Веб 2.0, глобалізація, технологізація, супердержава, великі країни, заступник держсекретаря з публічної дипломатії.

Summary. Trends, patterns of the modern world development are under consideration in the article. Further development of international relations, the role of the diplomatic service, diplomats and other actors of international relations in activities of states has been analyzed. It is stated that the United States after the collapse of the Soviet Union keep leadership in all spheres of the modern state activities. The structure and characteristics of the US diplomatic service in the context of public diplomacy realization has been analyzed. It is noted that US diplomatic service and public diplomacy are one of the most professional, modern, and efficient in the world providing US global leadership in the world.

Key words: public diplomacy, digital diplomacy, Web 2.0, globalization, technologization, superpower, great country, undersecretary of state for public diplomacy.

Сполучені Штати Америки після розпаду СРСР і до сьогодні, не дивлячись на зміни у світових міжнародних відносинах, проблеми у економіці, зберігають лідерство, хоча вже й не абсолютне, у всіх сферах життєдіяльності сучасної держави.

Як зазначив у своїй книзі “Три президенти та криза американської сверхдержави” відомий американський політолог Збігнев Бжезінський, “самочинна коронація президента США в якості першого глобального лідера була історичним моментом, хоча і не відзначеним особливою датою в календарі. Сталося це слідом за розвалом Радянського Союзу та припиненням холодної війни. Американський президент просто почав діяти в

своїй новій якості без всякого міжнародного благословення. ЗМІ Америки проголосили його таким, іноземці висловили йому свою повагу, і візит в Білий дім (не кажучи вже про Кемп-Девід) став апогеєм в політичному житті будь-якого іноземного лідера. Поїздки президента за кордон здобули всі імперські атрибути, які затьмарюють за своїми масштабами і заходами безпеки виїзди будь-якого іншого державного діяча” [2, с. 7].

Але через два десятиріччя після цієї так званої “коронації” США ми можемо констатувати зовсім інші умови міжнародних відносин. Чотири президенти США, які обіймали цю посаду під час та після перемоги у холодній війні – Джордж Буш старший, Біл Клінтон, Джордж Буш молодший та Барак Обама, в цілому зберегли для США статус супердержави, але не зуміли зберегти однополюсний статус системи міжнародних відносин. Сьогодні вже реальністю є багатополюсна система міжнародних відносин, яка ще знаходиться у стадії свого формування, але полюсами у ній виступають власне одна супердержава (США) та кілька великих держав та інтеграційних угруповань (ЄС, Китай, Індія, Бразилія, Росія тощо). США за президенства Барака Обами вимушені реагувати на прогнози, за якими після 2030 року КНР перевищить США за обсягами ВВП, через це президент Обама ініціював та активно просуває ідею створення двох небачених до цього інтеграційних об’єднань – Транстихоокеанського та Трансатлантичного. Передбачається, що ці об’єднання на чолі зі США за економічними, військовими та іншими показниками перевищать будь-які інші угруповання чи держави, забезпечивши лідерство Сполучених Штатів на досить тривалий час.

Одним з визначальних чинників, які забезпечують глобальне лідерство США є дипломатична служба країни, яка поєднуючи традиційні та публічні методи реалізації дипломатії залишається однією з найбільш професійних, сучасних та ефективних у світі.

У Сполучених Штатах Америки Державний департамент, який є американським міністерством закордонних справ, поділяє ряд зовнішньополітичних повноважень з іншими установами – з Міністерством оборони, Радою національної безпеки, Центральним розвідувальним управлінням, Конгресом, апаратом Білого дому, з великою кількістю галузевих міністерств [12]. Всі ці органи влади та управління не тільки здатні ефективно впливати на прийняття зовнішньополітичних рішень президентом США, але й визначати розстановку кадрів в самому Держдепартаменті й, особливо, в зарубіжних представництвах.

Американська дипломатична служба, зважаючи на процеси глобалізації, що все більше поширюються та заглиблюються, своїм пріоритетом бачить стратегічну розробку та запровадження міжнародних комунікацій. Думки, погляди і поведінка людей за кордоном є надзвичайно важливими

для держави, бо вони мають серйозний вплив на економіку та зовнішню політику, а отже і на національні інтереси. Те, як країну сприймають в світі, впливає на її здатність привертати туристів і інвестиції. Те, як бачить одну країну громадськість іншої, може вплинути на її відносини з урядом тієї країни, на їх дипломатичні та військові стосунки.

Як вже зазначалося вище, з подальшим розвитком інформаційних технологій, їх більшою інтеграцією у діяльність державних установ та громадян держави все частіше будуть фінансувати й використовувати цифрові, інформаційні засоби діяльності, зокрема для зовнішньополітичної сфери – публічну дипломатію.

Зважаючи на зазначене, публічна дипломатія США стала значним фактором забезпечення американського глобального лідерства в світі, чий вплив з часом буде тільки збільшуватись.

Влучно охарактеризувала різницю між традиційною та публічною дипломатією в інтерв'ю “Радіо Свобода” радник з питань публічної дипломатії заступника Державного секретаря США у справах Європи і Євразії пані Коллін Граффі: “Назва моєї посади дуже довга, але те, що я роблю, набагато простіше. Я знаходжу шляхи для нашого уряду, щоб спілкуватися з людьми в інших країнах. Про дипломатів традиційно думають, як про тих, хто спілкується з іншими дипломатами часто за зачиненими дверима, часто позаочі громадськості. Вони ухвалюють рішення, які торкаються народів, але роблять це на рівні еліт. Публічна дипломатія – це те, як ми, як уряд, намагаємося донести свою думку до людей в інших країнах. Ми називаємо це мистецтвом комунікації цінностей країни, її культури і політики. Це також пояснення, хто ми є і чому ухвалюємо певні рішення” [3].

Публічна дипломатія США на сучасному етапі включає кілька елементів, які є інструментами впливу на зарубіжні країни та вирішення різних зовнішньополітичних завдань. Перш за все це інформаційні програми, програми в галузі культури і програми в галузі освіти.

Основні зовнішньополітичні завдання, які стоять перед публічною дипломатією:

- поліпшення іміджу країни серед найбільш активної та впливової частини зарубіжного суспільства;
- вплив на еліту зарубіжних країн, в першу чергу на ту її частину, яка приймає рішення;
- створення сприятливого економічного та інвестиційного клімату для США в зарубіжних країнах.

Однак публічна дипломатія це не тільки просування іміджу, навчання певних професійних груп представників зарубіжної держави або здійснення радіо- і телемовлення. У сучасній публічній дипломатії США активно практикуються і такі елементи, як аналіз громадської думки або

якості поширюваної інформації про самих США (listening), а також проведення короткострокових політичних кампаній, спрямованих на просування конкретної політичної ідеї, дії тощо (advocacy).

У традиційному розумінні публічна дипломатія являє собою інструмент взаємодії між державою і “зарубіжною аудиторією” і є складовою частиною дипломатичного і зовнішньополітичного механізму, що використовується урядом. У новому нетрадиційному розумінні публічна дипломатія служить інструментом зацікавленості зарубіжної аудиторії певною проблемою за допомогою таких нових методів, як мережеві контакти, створення та привернення уваги до особливих сайтів, SMS-розсилка, організація інтернет-конференцій та блогів. Подібна публічна дипломатія, хоча і включена в завдання уряду, здійснюється по лінії “неурядові організації – зарубіжна аудиторія”. Сьогодні американський уряд оперує у своїй зовнішньополітичній політиці такими визначеннями публічної дипломатії, як “нова публічна дипломатія”, “публічна дипломатія 2.0” або “цифрова дипломатія”. Останній термін більш часто застосовується у зовнішньополітичному дискурсі США.

Нова публічна дипломатія (цифрова дипломатія, digital diplomacy) – це спосіб комунікативного впливу на міжнародну ситуацію та зарубіжну аудиторію за допомогою нових технологій (блоги, спеціальні сайти: Facebook, Twitter, YouTube, SMS-розсилка), які просуваються в зарубіжних країнах.

Термін з’явився в 2007 р. в надрах Держдепартаменту. Подібний підхід ґрунтується на ідеї відкритості та доступності американського уряду і США в цілому для зарубіжної аудиторії (електронний уряд). Найбільш популярні сайти серед внутрішньої і зарубіжної аудиторії – America.gov, White House Live, які в режимі реального часу інформують всіх бажаючих про події, в Білому домі, Держдепартаменті тощо. Крім цього, створення такого розділу на сайтах уряду США, як “блоги”, є ще однією важливою новою рисою сучасної публічної дипломатії США. Отримання відгуків зарубіжної аудиторії в реальному часі та їх аналіз сприяють формуванню більш переконливих сигналів для зарубіжних країн.

Нова публічна дипломатія не відмовляється від традиційних методів вирішення зовнішньополітичних завдань за допомогою інформаційних, освітніх програм або програм в галузі культури. Однак вона спирається на певні постулати, що дозволяють говорити про деяке відходження США від класичного розуміння ролі і місця публічної дипломатії в зовнішній політиці. У цьому зв’язку можна вказати на наступні моменти:

1) джерелом публічної дипломатії виступають неурядові та мережеві організації, які ефективніше охоплюють своїм впливом певну частину зарубіжної аудиторії;

2) платформою для публічної дипломатії є мережа Інтернет, куди переносяться новинні і музичні формати радіо-і телепрограм, просування іміджу США тощо;

3) члени зарубіжних неурядових організацій, користувачі мережі Інтернет та молодь стають основними адресними групами публічної дипломатії США;

4) замість концепції “просування позитивного іміджу” (promote a positive image) у США використовується нова концепція “просування бренду” (branding) більш конкретних американських символів (наприклад, просування іміджу президента США Б. Обама – Obama’s brand);

5) для просування нового товару на міжнародному ринку – бренду свободи – широко використовуються такі маркетингові прийоми, як реклама, наприклад радіо “Голос Америки”;

6) для ефективного функціонування інституту публічної дипломатії США універсальне значення має використання двох концептуальних основ – “м’яка сила / міць” (soft power) і “розумна сила / міць” (smart power).

Поняття “механізм публічної дипломатії” має на увазі ряд урядових і неурядових відомств, які формують і реалізують існуючі програми публічної дипломатії в зарубіжних країнах. У число відомств, залучених до процесу формування регіональних пріоритетів, змісту тих або інших програм, розподілу фінансування, входять наступні органи виконавчої та законодавчої влади США:

- Відділи в Держдепартаменті – з освіти та культури (Bureau of Educational and Cultural Affairs), з інформаційних програмах (International Information Programs) і з вивчення зарубіжної блогосфери (Digital Outreach team).

- Агентство з міжнародного розвитку (Agency of International Development) і Рада керуючих мовленням (Broadcasting Board of Governors), які формально є незалежними відомствами, але їх голови підпорядковуються держсекретареві США.

- Відділи з публічної дипломатії та Агентство по співпраці в області оборони і безпеки міністерства оборони.

- Президент, Рада національної безпеки і Конгрес США.

У число відомств, які займаються реалізацією програм публічної дипломатії, входять зазначені відділи Держдепартаменту напівурядові агентства, дипломати США, а точніше – апарат аташе з культури США разом з інформаційними центрами США в зарубіжних країнах, благодійні фонди та неурядові організації США, такі як фонд “Євразія”, фонд Сороса, фонд Маккартур, фонд Форда. Крім того, різні експертні групи в Держдепартаменті, такі як Відділ планування і Міжвідомча робоча група з оцінки освітніх програм публічної дипломатії (Interagency Working Group (IAWG) on the US Government-Sponsored International Exchanges and Training),

Комісія радників президента з публічної дипломатії (Advisory Commission on Public Diplomacy), різні мозкові центри (корпорація РЕНД або Центр стратегічних досліджень), також займаються сьогодні оцінкою ефективності реалізованих програм. Відділи в Держдепартаменті з освіти та культури та інформаційних програм підпорядковуються заступнику держсекретаря з публічної дипломатії (Under Secretary for Public Diplomacy and Public Affairs) і є інстанціями, контролюючими здійснення програм. Назви відділів говорять про їх основне призначення: так, Відділ з освіти та культури займається формуванням і реалізацією програм навчання, спрямованих на представників еліти чи лідерів в зарубіжних суспільствах, а Відділ з міжнародних інформаційних програм реалізує програми з поширення особливої друкованої, електронної, візуальної та аудіоінформації про США. Також цей відділ готує прес-релізи (Washington files), що надходять в дипломатичні представництва США і роз'яснюють національну зовнішню і внутрішню політику. У різні періоди ці відділи не раз реорганізовувалися.

Після Другої світової війни адміністрація Г. Трумена під тиском з боку Сенату визнала необхідність контролю Держдепартаменту над програмами публічної дипломатії, і в результаті був створений особливий відділ – Управління з міжнародних інформаційних і освітніх програм. Створене в 1953 р. Інформаційне агентство (USIA) мало незалежний статус і до 1978 р. займалося в основному інформаційною пропагандою. Президент Дж. Картер значно спростив механізм реалізації академічних програм і вивів Управління з освіти та культури зі структури Держдепартаменту, проти чого виступав свого часу сенатор У. Фулбрайт. Співробітники управління фактично в повному складі були включені до складу Інформаційного агентства, перейменованого у 1978 р. в Агентство з міжнародних зв'язків (АМЗ). Свою колишню назву – USIA – агентство повернуло тільки при адміністрації Р. Рейгана. До жовтня 1999 Інформаційне агентство було основним адміністратором академічних обмінів, фінансованих урядом США. Під тиском республіканської більшості в Конгресі (1995-1999) адміністрація Б. Клінтона реорганізувала Інформаційне агентство, і воно знову було включене до складу Держдепартаменту.

Важливою особливістю реалізації американської публічної дипломатії є той факт, що в США створений окремий інститут, що займається координацією всіх питань пов'язаних з публічною дипломатією – це інститут заступника держсекретаря з публічної дипломатії. Всього цю посаду з 1999 року з моменту впровадження займали 9 осіб (табл. 1) [8].

Посада заступника держсекретаря з публічної дипломатії зазнала значних пертурбацій після 2001 р. До цього на посаду зазвичай призначалися кар'єрні дипломати чи представники елітних університетів Північно-Сходу (Гарварда, Ся, Принстона тощо). Адміністрація Дж. Буша-молод-

шого кардинально змінила підхід до якісних характеристик глави публічної дипломатії. Для реалізації політики з “продажу” позитивного іміджу США, який стрімко падав у мусульманських країнах, на цю посаду стали підбиратися фахівці, які займалися головним чином просуванням товарів на ринку, маркетингом, тобто фахівці з області бізнесу і ділового адміністрування.

Таблиця 1

Заступники держсекретаря з публічної дипломатії

Ім'я	Дата вступу на посаду	Дата закінчення діяльності на посту	Президентська адміністрація
Евелін Ліберман (Evelyn Lieberman)	01.10.1999 р.	19.01.2001 р.	Біл Клінтон
Шарлот Бірс (Charlotte Beers)	02.10.2001 р.	28.03.2003 р.	Джордж Буш молодший
Маргарет Тутвілер (Margaret D. Tutwiler)	16.12.2003 р.	30.06.2004 р.	Джордж Буш молодший
Карен Хьюгс (Karen Hughes)	09.09.2005 р.	14.12.2007 р.	Джордж Буш молодший
Джеймс Гласман (James K. Glassman)	10.06.2008 р.	15.01.2009 р.	Джордж Буш молодший
Джудіт МакХейл (Judith McHale)	26.05.2009 р.	01.07.2011 р.	Барак Обама
Кетлін Стефенс (Kathleen Stephens)	06.02.2012 р.	04.04.2012 р.	Барак Обама
Тара Соненшайн (Tara Sonenshine)	05.04.2012 р.	01.07.2013 р.	Барак Обама
Річард Стенгел (Richard Stengel)	11.02.2014 р.		Барак Обама

Заступник державного секретаря з публічної дипломатії та зв'язків з громадськістю Річард Стенгел ставить за мету розширення американської публічної дипломатії, що включає в себе зв'язок з міжнародною аудиторією, культурне програмування, академічні гранти, освітні обміни, міжнародні програми для відвідувачів, зусилля уряду США по боротьбі з ідеологічною підтримкою тероризму. За Річарда Стенгеля основною місією американської публічної дипломатії є підтримка досягнень цілей і завдань зовнішньої політики США, просування національних інтересів, зміцнення національної безпеки шляхом інформування і здійснення впливу на

іноземну громадськість шляхом розширення і зміцнення відносин між народом і урядом Сполучених Штатів і громадянами решти світу [10].

Заступник держсекретаря курує бюро у справах освіти та культури, зв'язків з громадськістю та міжнародних інформаційних програм, Центр стратегічних контртерористичних комунікацій, а також бере участь у розробці зовнішньої політики США.

Таким чином, розглянувши роль публічної дипломатії США в забезпеченні американського глобального лідерства можна зробити наступні висновки.

По-перше, сучасні умови розвитку світу вносять великі зміни у діяльність держав, урядів, дипломатичних, консульських служб та дипломатії в цілому. МЗС різних країн вимушені адаптуватися до нових реалій з метою своєї ефективної роботи.

По-друге, із подальшим розвитком та інтеграцією інформаційних технологій у діяльність зовнішньополітичної служби все більше буде трансформуватися дипломатія традиційна, при цьому публічна дипломатія буде ставати традиційним інструментом дипломатичної служби.

По-третє, США за всіма основними ознаками є найбільш розвинутою, впливовою та могутньою державою світу, не дивлячись на те, що в світі за останні роки з'явилися країни, які дуже стрімко розвиваються та за деякими показниками наближуються до США.

По-четверте, термін публічної дипломатії з'явився та став використовуватися саме у США, пройшов свій шлях розвитку та перетворився на важливий фактор забезпечення американського глобального лідерства.

По-п'яте, у Державному департаменті США створена досить ефективна структура реалізації публічної дипломатії в рамках завдань, які ставить зовнішньополітична служба, створена посада заступника держсекретаря з публічної дипломатії тощо.

Список використаних джерел:

1. Балабанов К. В. Дипломатична та консульська служба : підручник для студентів ВНЗ / К. В. Балабанов, М. В Трофименко. – Донецьк : Вид-во “Ноулідж” (донецьке відділення), 2012. – 432 с.
2. Бжезинский Зб. Еще один шанс. Три президента и кризис американской сверхдержавы / Збигнев Бжезинский / пер. с англ. Ю. В. Фирсов. – М. : Междунар. отношения, 2010. – 192 с., ил.
3. Драч М. Як діє американська публічна дипломатія в Росії і Грузії? / Мар'яна Драч. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/content/article/1114389.html>.
4. Кубышкин А. Публичная дипломатия США / А. И. Кубышкин, Н. А. Цветкова. – М. : Аспект Пресс, 2013. – 271 с.

5. Филимонов Г. “Мягкая сила” культурной дипломатии США : монография. – М. : РУДН, 2010. – 212с.
6. Шаклеина Т.А. Великие державы и региональные подсистемы / Татьяна Шаклеина // Международные процессы. – Том 9, № 2(26). Май–август 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.intertrends.ru/twenty-sixth/004.htm>.].
7. Futures for Diplomacy. Integrative Diplomacy in the 21st Century / [Brian Hocking, Jan Melissen, Shaun Riordan, Paul Sharp] // Clingendael Netherlands Institute of International Relations Report. – October 2012. – № 1. – 78 p.
8. List of Under Secretaries for Public Diplomacy and Public Affairs. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://en.wikipedia.org/wiki/Under_Secretary_of_State_for_Public_Diplomacy_and_Public_Affairs
9. U.S. EMBASSIES, CONSULATES, AND DIPLOMATIC MISSIONS. United States Department of State. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.usembassy.gov/>.
10. Under Secretary for Public Diplomacy and Public Affairs. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.state.gov/r/>.
11. United State of America Foreign Service Act. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://transition.usaid.gov/policy/ads/400/fsa.pdf>.].
12. US Department of State. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.state.gov/>.
13. US Public Diplomacy structure. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.state.gov/r/>.

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ЦЕНТР АМЕРИКАНСЬКИХ СТУДІЙ

***Сполучені Штати Америки
у сучасному світі:
політика, економіка, право, суспільство***

Збірник матеріалів
II міжнародної науково-практичної конференції
(15 травня 2015 року, м. Львів)

(Частина 2)

Львів-2015

УДК 327(73)(063)
ББК Ф4 (7СПО) я431
С-73

*Друкується за рішенням
Вченої Ради факультету міжнародних відносин
Львівського національного університету імені Івана Франка
від 27.04.2015 №19.*

Упорядники: Калитчак Р. Г., Зазуляк З. М.
Автор обкладинки: Романюк Р. Й.
Верстка: Винниченко С. В.

С-73 **Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство. Ч. 2:** зб. матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 15.05.2015) / упоряд. Калитчак Р. Г., Зазуляк З. М. – Львів : Центр американських студій ФМВ ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 832 с.

*Матеріали видано за підтримки Українського Фулбрайтівського кола,
Програми імені Фулбрайта в Україні, Інституту міжнародної освіти (США).*

За повного або часткового використання матеріалів збірника посилання на видання обов'язкове.

Матеріали надруковані методом прямого відтворення тексту, наданого авторами, які несуть відповідальність за його достовірність, зміст і стилістику, за правильне цитування джерел та посилання на них.

Організаційний комітет не несе відповідальності за погляди, висловлені авторами матеріалів.

Електронна версія: <http://international.lnu.edu.ua/us-conference-2015/>

© Центр американських студій
факультету міжнародних відносин
ЛНУ ім. І. Франка, 2015
© Автори статей, 2015

Ржевська Ніна (Національний авіаційний університет). <i>Оновлена стратегія США та чого від неї очікує світ</i>	110
Сухобокова Ольга (Київський національний університет імені Тараса Шевченка). <i>Діяльність українського лобі в США в контексті російської агресії проти України</i>	117
Толстов Сергій (Державна установа “Інститут всесвітньої історії НАН України”). <i>Зовнішньополітичні акценти та пріоритети адміністрації Б.Обами</i>	126
Трофименко Микола (Маріупольський державний університет). <i>Роль публічної дипломатії США у забезпеченні американського лідерства</i>	136
Фоцан Ярослав (Державна установа “Інститут всесвітньої історії НАН України”). <i>Вплив Сполучених Штатів Америки на процес демократизації політичної системи в Україні</i>	145

I. США У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

СЕКЦІЯ 2

Басняк Юлія (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича). <i>Відносини між США та Францією в сфері безпеки: кінець ХХ – початок ХХІ ст.</i>	154
Вишневська-Черкас Ірина (Державна установа “Інститут всесвітньої історії НАН України”). <i>Система рівноваг в американській стратегії стримування та залучення КНР</i>	159
Головченко Володимир (Київський національний університет імені Тараса Шевченка). <i>Формування американсько-індійського стратегічного партнерства в контексті ядерного нерозповсюдження</i>	165
Золотарьова Яна (Київський національний університет імені Тараса Шевченка). <i>Формування правозахисного компонента стратегії зовнішньої політики президента Рональда Рейгана</i>	176
Кандюк Олексій (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича). <i>Transatlantic dilemma: strategy for Ukraine</i>	181
Ковальова Олександра . <i>Політика США щодо інтеграційних процесів у Латинській Америці</i>	185
Козловська Юлія (Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова). <i>Регіон Західні Балкани в зовнішній політиці США: проблеми і перспективи</i>	194
Лукач Ілона (Дипломатична академія України при МЗС України). <i>Доктрина Монро в зовнішній політиці та дипломатії США: історична ретроспектива</i>	199
Мандзюк Олена (Львівський національний університет імені Івана Франка). <i>Військове співробітництво США – Польща – країни Балтії у контексті протистояння російській загрозі</i>	208
Павлюк Михайло (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича). <i>Позиція США щодо політики ЄС у сфері безпеки та оборони</i>	211
Павлюк Олеся (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича). <i>Role of human rights in American foreign policy toward Iran during J. Carter's term as president</i>	215